

Club de lectura “Llegir el teatre”

Don Joan de **Molière**

Dilluns 25 d'abril
a 2/4 de 7 de la tarda

BIBLIOTECA CENTRAL
XAVIER AMORÓS
REUS

Molière, Jean-Baptiste Poquelin

París, 15 de gener de 1622 — **París**, 17 de febrer de 1673

Després de fer estudis de dret, es dedicà al teatre —com a actor, dramaturg, etc.— en companyies ambulants, i fundà L'illustre Théâtre amb la família Béjart. Fracassà en l'intent d'imposar-se a París, aleshores dominat per la companyia de l'Hôtel de Bourgogne i pels còmics italians. Durant dotze anys recorregué Bretanya i Occitània; aquest període de la seva vida no és gaire conegut i hom només pot intuir-lo a través de les poques obres seves que la companyia representava, que són farses en la línia de la *Commedia dell'Arte* (*L'Étourdi*, *Le dépit amoureux*). El 1656 representà la seva primera obra original, *Les précieuses ridicules*, que feia una pintura satírica dels salons preciosistes. Amb l'èxit guanyà la protecció del rei i uns quants enemics irreductibles (el parlament, els devots, la noblesa). Entre el 1656 i el 1669 féu representar les seves comèdies més sòlides, on la comicitat resta reduïda sobretot a un paper formal i on predominen les idees del moralista: *L'école des femmes* (1662) suscità una polèmica, a la qual respongué amb *La critique de l'école des femmes* (1663); la primera versió de *Tartuffe* (1664), en tres actes, fou immediatament prohibida; l'any següent, tractà d'un tema afí i de moda, *Don Juan ou le festin de pierre*, que hagué de renunciar a representar, a causa de les pressions exercides sobre els seus protectors. El desengany, l'amargor i el sentiment de fracàs i d'impotència li feren escriure farses més lleugeres — *Le misanthrope* i *Le médecin malgré lui* (1666)—, on els costums de l'època són representats per un amargat. L'estil canvia en *L'avare* (1668), on el vici denunciat no és típic de l'època, sinó que té una dimensió de segles. L'any següent l'expressa protecció de Lluís XIV li donà la possibilitat de fer representar una nova versió, en cinc actes i força modificada, de *Tartuffe*. Però Molière estava esgotat i la seva capacitat de lluita contra els poders intermedis havia disminuït notablement. Després de la querella de *Tartuffe* només produí divertiments per a les festes de la cort o comèdies-ballet (sovint amb música de G.B.Lulli): *Le bourgeois gentilhomme*, *Le malade imaginaire* (mentre el representaven tingué un atac, del qual morí la mateixa nit) i unes quantes

farses més. La moral de Molière preconitzà un tipus de mentalitat allunyat de la moda cortesana d'aleshores i tractà de ridiculitzar els “falsificadors de moneda” (falsos devots, falsos savis, falsos elegants), com ell mateix deia. Gairebé totes les seves obres són construïdes sobre un recurs tret de la tradició teatral italiana: una intriga amorosa contrària; però sabé enriquir considerablement aquest model, utilitzant el personatge contrariador de les aspiracions amoroses dels protagonistes joves, per a denunciar maniàtics, obsessos i viciosos. Aquest tipus de moral, que pretén de corregir els vicis de la societat, és particularment pessimista: els “malalts socials” de les comèdies de Molière no es guareixen mai sols, sinó que es veuen obligats per les circumstàncies o per una voluntat superior a la llei (com la del rei absolut a *Tartuffe*) a tornar al camí de la normalitat vigent. Molière creà uns tipus de personatges vàlids a través del temps, de trets molt acusats. La comicitat que hom pot apreciar en les seves comèdies és molt diversa: va des de la farsa més popular fins a l'humor més delicat i incisiu. Moltes de les seves obres són només mitjanament còmiques (*Le misanthrope*, *Don Juan*), i la moderna crítica ha plantejat el teatre de Molière com un teatre fonamentalment tràgic, on la funció teatral consisteix a invertir els grans mites de la tragèdia clàssica.

L'obra de Molière als Països Catalans

De la segona meitat del s. XVIII data la traducció al català, probablement feta al Rosselló, d' *El malalt imaginari* i les fetes pel menorquí Pere Ramis i Ramis; també de Menorca són les de Vicenç Albertí *El convidat de l'estàtua* (1825) i *L'amor metge* (1829). Al s. XX, les traduccions i representacions d'obres de Molière es multiplicaren: d'entre totes elles hom pot remarcar les fetes per Josep Carner (*El malalt imaginari*, 1909; *El burgès gentilhome*, 1918), Manuel de Montoliu (*El malalt imaginari* i *Les precioses ridicules*, 1909), Adrià Gual (*L'amor metge* i *El metge per força*, 1910), Alfons Maseras (vuit volums de traduccions publicats del 1930 al 1936) i Joan Oliver (*El banyut imaginari*, 1942; *El misàntrop*, 1951) i les adaptacions de Josep M. de Sagarra *El senyor Purull* (1925), a partir de *George Dandin*, i *El senyor Perramon* (1960), feta sobre *L'avar*, entre d'altres.

